



Dr. Kolláth György

A Magyar Közlöny 2001. december 14-i, 143. száma – egyetlen A/4-es oldalon (ára:140 Ft.) – csupán a Kormány 244/2001.(XII.14.) Korm. rendeletét hirdeti ki „a Hűség Napjáról”. A közlöny késve, Karácsony táján érkezett meg az előfizetőkhez. A nyilvánvaló visszadátumozás helyből jogsértő. A rendelet érdemben is a honi jogalkotás mélypontja. Közismert – s erre a szokatlan preambulum lapos pátozzsal utal is -, hogy

1921. december 14-én Sopron és még 8 környező település lakossága népszavazáson a Magyarországhoz tartozást választotta. A 244. sz. rendelet ennek 80. évfordulóját méltatja, s egyben emeli a jövőbe. Politikusok, politológusok dolga ezt a hazai és nemzetközi fogadtatás szempontjából értékelni. Kérdés: a XXI. század küszöbén, Európában egy magyar kormányrendeletnek kell-e trianoni békediktátumról, az ország minden oldalú megcsonkításáról, az öntudatos polgároknak a nagyhatalmak ellenében kiharcolt döntéséről, s más nacionalista lözüngről értekeznie. A „mű” belpolitikai kampányfogás (mi nem az ma?), de ez külön szót már alig érdemel. Csüggesztő azonban az a vízió, amely ebből a jogi „aktusból” rutinszerűen következhet.

Jogász kínosan legyint, ha normában ilyet olvas: "A népszavazás örök jelképpé vált minden magyar szemében, mert vállalta a történelmi múltat és megmutatta a jövőbe vezető utat". Ha ugyanis csak egy – itthoni vagy külhoni – magyar ember van, aki erre nem képes vagy nem hajlandó, máris a kormányával (és annak az írott jogával) találja szemben magát?! Mit lehet vajon kezdeni azzal a joggá merevített zsinórmértékkel, hogy „valóra váltak az akkori soproniak szép reményei”? (Ha pl. valaki ma mégis reménytelenül csalódott, akkor ő nem hűséges, netán államilag kinyilvánítva hűtlen?) Abszurd kinyilatkoztatások ezek, jog(ászk)hoz méltatlan színvonalon.

Sohasem kell beletörődni abba, hogy a hatalom birtokosai a mítoszok, a jelképek, az emlékek és a történelmi perspektívák fölött is uralkodni, diktálni szeretnének. Ám amíg ezt a jog sáncain belül teszik, addig ez ellen a politizálás, a közbeszéd szintjén van csak apelláta. A Hűség Napjáról szóló rendelet viszont átlépett egy Rubicont. Ha csakugyan ez mutatja meg a „jövőbe vezető utat”, akkor jogi képtelenségek várhatók. Szemléltetően: mint hogyha az orvos a lúdtalpbetétre írná fel a hashajtót.

Egy plurális, demokratikus jogállamban a Kormány nem bármire nézve és nem tetszése szerinti formában, illetve tartalommal hozhat jogi normát. E kormányrendelet – túl azon, hogy hibás és veszélyes precedenst teremt – ellentétes a jogalkotási törvénnyel, és figyelmen kívül hagyja a normaalkotás elemi szakmai szabályait. A Kormány ugyanis alkotmányos feladatkörében, továbbá magasabb (pl. törvényi) felhatalmazás alapján ad ki rendeletet. Rendeletében pedig nem ünnepel vagy méltat, hanem egyszerűen csak szabályoz. Esetünkben azonban alkotmányos kompetencia, illetve felhatalmazás, mi több: szabályozás sincsen. Így az üres hivatkozási, illetőleg a jogalap „a népszavazás történelmi jelentősége” volt. Csakhogy hasonló „elvi” alapon Nándorfehérvárról, Mohácsról vagy Világosról, továbbá 56-ról, 68-ról avagy 89-ről is rendelkezhetnének?! Tértől, időtől, politikai kurzustól nyilván nem függetlenül. Azután pedig jöhet talán - kampányérdekből – egy másik (bűnös?) várost éppen hogy megbélyegző jogszabály! És akkor abban a városban mindenkinek annyi?

Kormányrendelet ugyan(akkor) megteheti, hogy egy nemkívánatos „polgári” cselekedetet szabálysértéssé nyilvánít, akár egy-két hónapnyi késleltetéssel is. Lesz hovatovább hűtlenségi klauzula? Például azért, mert valaki nem rakta ki - mondjuk Záhonyban - a soproni hűség előírt napján a lobogót? Más sem hiányzik már!



Dr. Kolláth György

Mitől írott jog egyáltalán – ha annak szánták – ez a rendelet? Semmitől sem az. Az a régi, katonaságtól származó közhely hatja át, hogy a törzsőrmester mégis csak több mint az őrmester, ergo a „rendelet” műfajilag ütősebb a többi formáságnál! A jogi norma klasszikus szerkezeti elemei: tényállás, diszpozíció és szankció azonban ez esetben – jó esetben! - hiányoznak. Nincs ugyanis jogot megalapozó tényállás, sem pedig közhatalommal befolyásolható magatartás, és jogkövetkezmény sem látható. Jogosultság, kötelezettség Sopron ürügyén nem keletkez(het)ett, ezért büntetés sem jöhet, ha az „országszerte méltó módon való megemlékezés” elakad vagy késik?! Elvárható lesz vajon ezen túl az ünneplés soproni divatja is: csendőr-jelmez, cikázó kakastollakkal?

Egy normatív elem talán lenne a rendeletben: az önkormányzatokhoz, az egyházakhoz, a civilek világához intézett csatlakozási „felhívás”. Ilyen elvárást azonban kormányrendelet nem írhat elő. Az említett szervezetek nem tartoznak a kormány alárendeltségébe. Legfeljebb a tiszteletteljes felkérésük lett volna helyénvaló. Felhívni valakit hiba orvoslására szokás, az pedig más eset. Ez okból is felesleges a rendelet-alkotás. Amiről az olvasható, hogy azt Sopronban szignálta a miniszterelnök, s a jog még aznap, ott, sietve, hatályba is lépett. 80 év állt rendelkezésre, mégis kifutottak az időből? Mint rendesen. Aztán, megmondaná valaki: ki, mikor és hogyan fogja mindezt - önként vagy állami erőszakkal - végrehajtani?

Korrekt megoldás is nyílt volna az évforduló illő megemlékezésére. Például, ha a kabinet (közlönyben közzétett) határozatában dicséri meg hűségéért a soproni polgárságot. Adhatott volna neki ebben (akár kékfrankossal működő?) szökőkutat is. Díszoklevélbe kerülhetett volna - a rossz rendeletben amúgy kilátásba helyezett, közelebbről azonban nem részletezett - „méltó emlék” a 8 környező községnek. Kellő jogi forma lett volna, ha a Kormány un. irányelvben „foglal állást „az állami és a társadalmi élet fontos kérdésében” (jogalkotási törvény 53. §.). A helyi önkormányzattal karöltve példát mutathatott volna arról, hogy a (civil) társadalom hogyan emlékezzék meg a nép helytállásáról.

Más utat választottak. Sopronról a kormánydöntés azt üzenté, hogy az az övé. Nem kizárt, hogy a rendeletet valaki megtámadja az Alkotmánybíróság előtt. Alkotmányos alapjogával élve ugyanakkor a város önkormányzata olyan jelképet, kitüntetést, elismerő címet alapíthat(ott volna), amely – megjelenítve a hűség dicsőségét – akaratlanul is ellopja a show-t a Kormánytól. Talán ezt a veszélyt hátrította el a kabinet gyors cselekvése. Csakhát ez a lépés meg sem próbált az önkormányzati alapjog korlátozására 2/3-os törvényt alkotni. Pedig, ha már jogszabály szükségeltetik, ez lett volna a Sopron és a Kormány közti – ellentmondást nem tűrő – munkamegosztás módja. Enélkül alkalmasint sérült az Alkotmány 44/C. §-sa.

Választható volt tehát több olyan - főhatalom és állami paternalizmus nélküli - mód, amely rokonszenvesen invitál, együttműködik, felkelti az emberek jó érzését, tapintatosan alkalmat teremt egy kis közös ünneplésre. Elkerüli a jog kényszer-zubbonyát, túl durva eszközét. Ott, ahol nincs lekezelő kaszárnya-szellem, bensőségesen így ünnepelnek. Idehaza: állami fegyelemmel, rohamtempóban, kampányritmusban.

A tett kicsit olyan, mint amikor valakit kakastollas egyenruhában, sítalppal, lendületből küldenek át egy forgóajtón.